

УДК 371.398

DOI 10.33514/ВК-1694-7711-2023-2(1)-3-7

Адилбекова Н. А., Ойчуева Р. Р., Атабаев С. К.

Ош мамлекеттик университети, окутуучу,

Ош мамлекеттик университети, окутуучу,

М. Адышев атындагы Ош технологиялык университети, ага окутуучу

Адилбекова Н. А., Ойчуева Р. Р., Атабаев С. К.

Ошский государственный университет, преподаватель,

Ошский государственный университет, преподаватель,

Ошский технический университет имени М. Адышева, старший преподаватель

Adilbekova N. A., Oichueva P. R., Atabaev S. K.

Teacher of Osh State University, graduate student OshSU

Teacher of Osh State University, graduate student OshSU,

Senior Lecturer at Osh Technical University named after M. Adysheva

**ИНФОРМАТИКА ЖАНА ИНФОРМАЦИЯЛЫК ТЕХНОЛОГИЯ БОЮНЧА БИЛИМ
БЕРҮҮНҮ МОДЕРНИЗАЦИЯЛООНУН ТЕОРИЯЛЫК ЖАНА МЕТОДОЛОГИЯЛЫК
НЕГИЗДЕРИ**

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МОДЕРНИЗАЦИИ
ОБРАЗОВАНИЯ В ОБЛАСТИ ИНФОРМАТИКИ И ИНФОРМАЦИОННЫХ
ТЕХНОЛОГИЙ**

**THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF MODERNIZATION OF
EDUCATION IN THE FIELD OF INFORMATICS AND INFORMATION TECHNOLOGY**

Аннотация: Макалада «Информатика жана информациялык технология боюнча билим берүүнү модернизациялоонун теориялык жана методологиялык негиздери» -деп берилип, бул предметтердин теориялык жана практикалык структурасынын мазмуну башкача айтканда окуу планы, окуу программалары, теориялык жана практикалык жактан окутуунун методдору, илимий-педагогикалык жаңылыктары, окутуунун каражаттарын түзүү, окуу процессине киргизүү деп эсептедик. Ошону менен бирге окутуунун методикасында теориялык, практикалык жактан окутуучунун жеке чыгармачылыгы, жаңы информациялык технологиянын жардамы менен окутуудагы негизги принциптери, окутуунун илимий-педагогикалык ишмердүүлүктөрдүн жетишкендиктерин пайдалануу жана өркүндөтүү, окутуунун инновациялык технологияларын коомдун жаңы талаптарына ылайык окуу процессинде ишке ашыруу негизделди.

Аннотация: В статье представлены «Теоретико-методологические основы модернизации образования в области информатики и информационных технологий», а также содержание теоретико-практической структуры этих предметов, т.е. Рассмотрены учебные планы, образовательные программы, теоретические и практические методики обучения, научно-педагогические инновации, создание учебных пособий, внедрение в учебный процесс. При этом личностное творчество учителя, основные принципы обучения с помощью новых информационных технологий, использование и совершенствование достижений научно-педагогической деятельности учителя, внедрение инновационных

технологий обучения в процесс обучения. процесс в соответствии с новыми требованиями общества были основаны на методологии обучения.

Abstract: The article presents "Theoretical and methodological foundations for the modernization of education in the field of informatics and information technology", as well as the content of the theoretical and practical structure of these subjects, i.e. Curricula, educational programs, theoretical and practical teaching methods, scientific and pedagogical innovations, the creation of teaching aids, and introduction into the educational process are considered. At the same time, the personal creativity of the Teacher, the basic principles of teaching with the help of new information technologies, the use and improvement of the achievements of the scientific and pedagogical activities of the Teacher, the introduction of innovative teaching technologies in the learning process. process in accordance with the new requirements of society were based on the teaching methodology.

Негизги сөздөр: окуу программалары, окуу планы, окутуунун каражаттарын түзүү, илимий–педагогикалык жаңылыктары, коммуникативдик технологияларды пайдалануу, окутуунун педагогикалык негизи.

Ключевые слова: образовательные программы, учебный план, создание учебных пособий, научно-педагогические новости, использование коммуникативных технологий, педагогические основы обучения.

Keywords: educational programs, curriculum, creation of teaching aids, scientific and pedagogical news, use of communication technologies, pedagogical foundations of education.

Бүгүнкү билим берүү системасынын өнүгүшүндө ар бир инсанга (педагогикалык жана атайын кесиптик адистиктерине карата) илимий жактан негизделген, өз алдынча окуп үйрөнүүгө активдүү жана системалуу автоматташтырылган билим берүүнүн технологияларын ишке ашыруу, педагогика илиминин негизги бөлүмдөрүнүн милдети болуп келүүдө.

Натыйжада ИЖИТ боюнча билим берүүнүн методологиялык жактарын модернизациялоодо жаңы информациялык технологияны сабаттуу жана маданияттуу колдонуу менен ар кандай технологиялык процесстерди (педагогикалык, кесиптик жана техникалык багыттагы ж.б.) чечүүдө информациялык, компьютердик, коммуникативдик технологияларды пайдалануу маселеси болуп эсептелет.

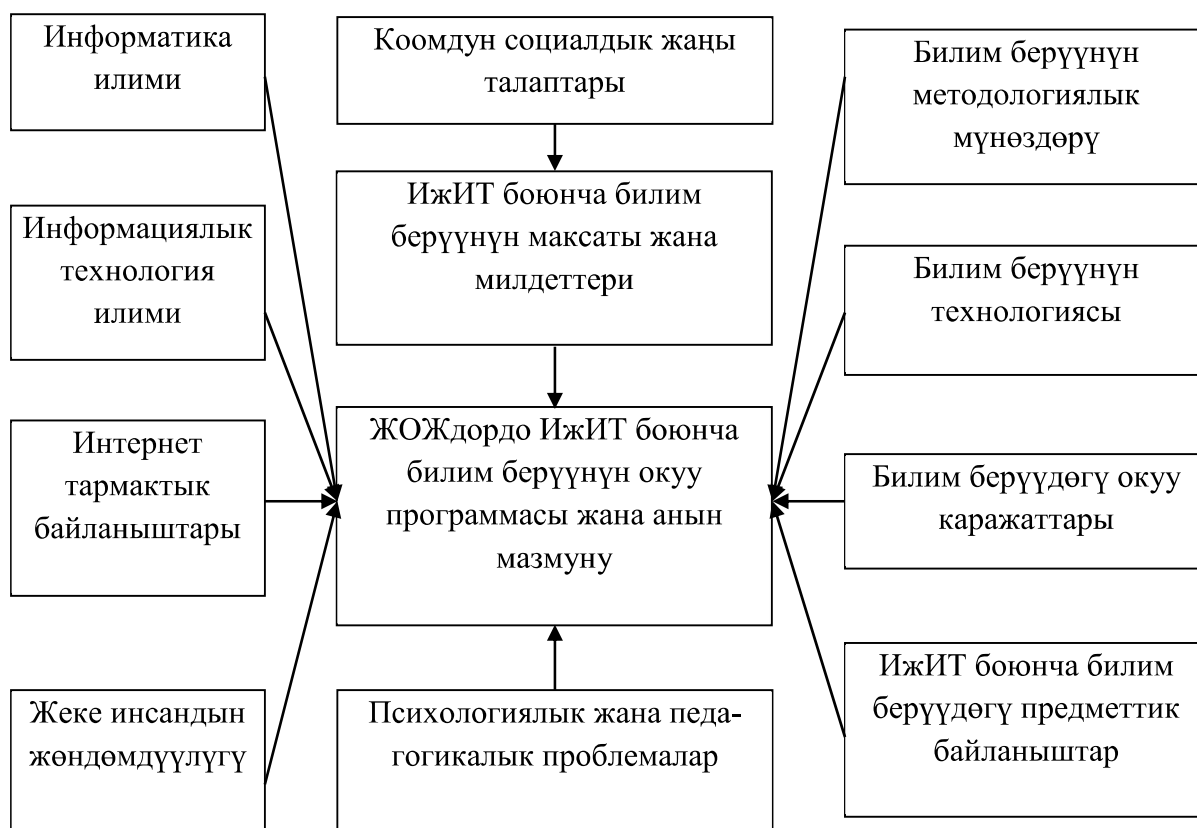
Демек, биз сунуш кылган ИЖИТ боюнча билим берүүнүн жаңы окуу программасы жана окутуунун технологиясы, б.а. ал модернизациялоонун негизги факторлору түзөрүн төмөндөгүдөй көргөзүлдү (2-сүрөт):

1. ИЖИТ жана Интернетке киришүү боюнча билим берүүнүн окуу программаларынын мазмунун жаңыртуу (базалык жаңы түшүнүктөр, жаңы информациялык технологиянын жетишкендиктери ж.б.);
2. Бүгүнкү күндөгү жеке инсандын (студенттин) жөндөмдүүлүгүнө жана талаптарын эске алуу;
3. ЖОЖдордогу окутуучулардын билим берүү системасындагы адистердин, психо - педагогикалык жана социалдык проблемаларын эске алуу;
4. Модернизациялоонун жаңы окуу программасын, методологиялык мүнөздөрүн белгилөө (предметтин мазмунуна, окутуунун формасына жана технологиясынын бирдиктүү системалуулугу);

5. Жаңы информациялык технологиянын, окуу каражаттарынын мүмкүнчүлүктөрүнүн негизинде (мультимедиялык технология, электрондук китеп, фильм-сайддар ж.б.) окутуунун методикалык комплексин даярдоо.

6. ИЖИТ боюнча билим берүүнүн жаңы окуу каражаттарын жана компьютердин коммуникативдик технологияларын пайдалануу менен келечектеги профессионалдык (информатикалык эмес) адистигине карата окутуу;

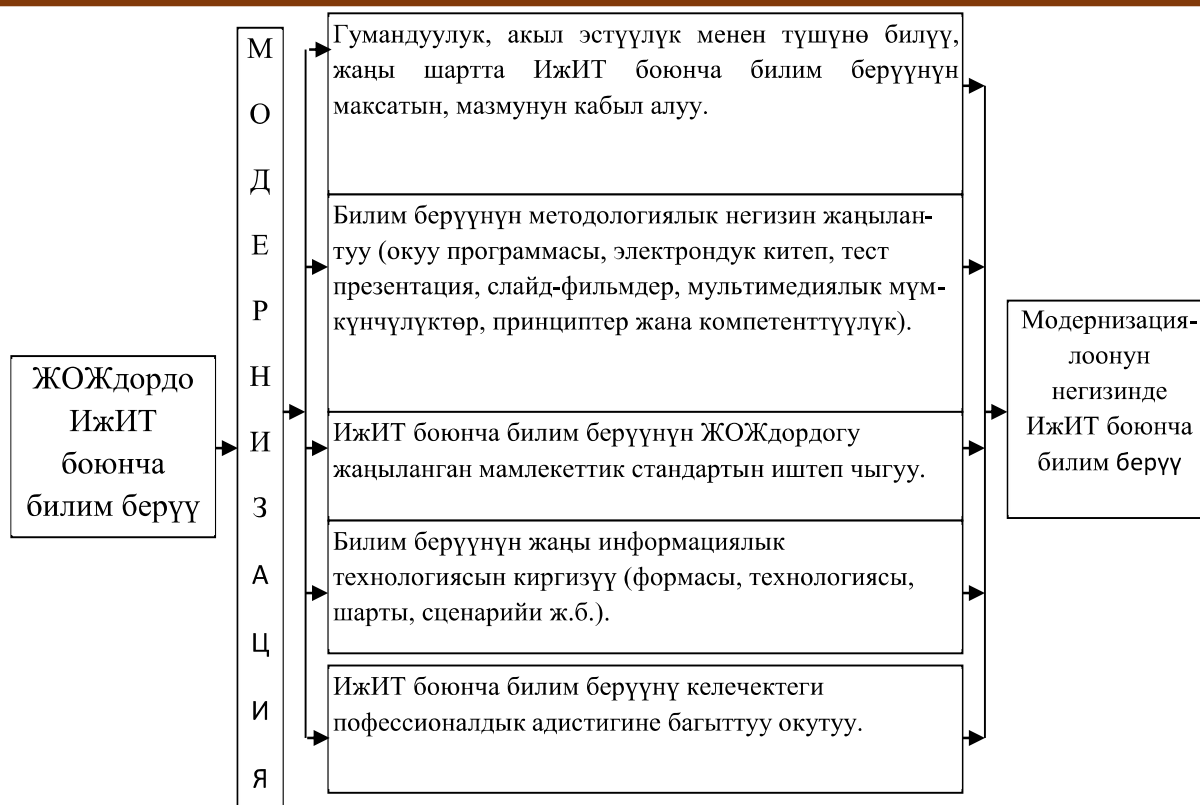
7. Коомдук, социалдык жаңы талаптарга карата ИЖИТ жана Интернетке киришүү боюнча билим берүүнүн максаттарын, милдеттерин тактоо жана калыптандыруу.

1-сүрөт. ИЖИТ боюнча билим берүүнүн мазмунун аныктоочу факторлор

Жыйынтыгында саналган факторлордун негизинде ИЖИТ жана Интернетке киришүү боюнча билим берүүнү модернизацияланган жаңы окуу программасынын мазмуну түзүлдү. Бүгүнкү коомго татыктуу жооп бере турган педагогикалык жана атайын кесиптик багыттагы профессионалдуу (информатикалык эмес) адистерди тарбиялоо.

Аталган предметтердин мазмунун жана окутуунун технологиясын модернизациялоонун факторлорун таанып билүү, аны окуу процессинде ишке ашырууда гумандуулук, акыл эстүүлүк менен кабыл алуу б.а. жаңы коомдун талаптарына карата жаңыланган предметтердин мазмунун окуу процессине киргизүү. Анын модели 3-сүрөттө көргөзүлдү.

2-сүрөт. ИЖИТ боюнча билим берүү процессин модернизациялоонун модели

Бүгүнкү инсан кандай гана болбосун жаңы информациялык технологиялардын жаңы талаптарын өздөштүрүү же пайдалануу менен жогорку маданияттуулукка жетишүүнү каалашат. Экинчиден бул жаңы информациялык технологияларды пайдалануу менен маалыматтарды талдоо же чечмелөө, колдонмо пакеттери аркылуу чечилээрин туура баалашат б.а. жогорку тактыкта, оптималдуу, тез жана ар түрдүү варианттарын тандай алууга, убакытты үнөмдөөгө, аталган предметтин мазмунун максаттуу өздөштүрүү менен ийгиликке жетишүүгө болооруна толук ишенишет.

Мында сунуш кылган негизги компоненттер «Окутуучу» (мугалим) – «Жаңы информациялык технологиянын каражаттары» жана «Предметти окутуу» б.а. «Окутуунун методикалык комплекси».

Окутууну уюштуруу жана аткаруу окутуучунун (мугалимдин) негизги иши деп эсептелет. Ал эми кайсы предметти окутуу анын мазмуну аткаруунун этаптары жана технологиясы б. а. окутуунун методикалык комплексинде берилет. Мындай технологияда окутуунун формасын жеке эле ИЖИТ предметтеринде эмес бөлөк кесиптик багыттагы математика, физика, химия ж.б. адистик предметтер үчүн дагы колдонууга болот.

Мында билим берүүнүн негизги проблемасы болуп, мугалимдин компетенттүүлүгү, предметтин мазмунун билүү менен, компьютердин жаңы информациялык технологиясында жогорку деңгээлдеги чыгармачылыкта уюштура жана башкара билүү.

Экинчи проблемасы мультимедиялык технология менен даяр программалык каражаттар аркылуу эле окутулбастан, предметтик мугалимдин өз күчү менен даярдалган окуу программасынын мазмунун түзүү, окуу-методикалык программалык каражаттарынын технологиясынын жобосун иштеп чыгуу жана массалык түрдө жайылтуу болуп эсептелет, б.а. жалпысынан бул **окутуунун педагогикалык негизин түзөт**. Ал окутуучунун

профессионалдык (кесиптик) билим деңгээлине жана чыгармачылдык жөндөмдүүлүгүнө байланыштуу чечилет.

Алар студенттердин жаңы талаптарына карата суроо-жооптордун мотивин өзгөртүү, билим алууга кызыгуусун арттыруу, студенттин чыгармачылыкта ой-жүгүртүүсүн өркүндөтүп, кабыл алган билимин, билгичтигин практикада пайдалана билүү, көндүмгө үйрөнүүгө талап кылуу (мажбурлоо) жана келечектеги профессионалдык адистигине багыттап окутуу болуп саналат.

ИжИТ боюнча билим берүүнүн жаңыланган түшүнүктөрдүн мазмунун жана информациялык технологияларынын жыйынтыгындагы мамлекеттик стандартын иштеп чыгып сунуш кылдык. Сунуш кылынган мамлекеттик стандарттагы предметтердин структуралык мазмуну Болон системасына шайкеш келет. Анткени жогорку окуу жайларындагы ИжИТ боюнча студенттерден талап кылынуучу билим, билгичтик жана көндүмүнүн деңгээлдери бирдей болууга тийиш. Жаңы окуу программасында жана окутуунун методикалык комплексинде житкиликтүү этаптары каралган. Мисалы, электрондук китепти пайдалануу менен студент (же жаран) өз алдынча каалашынча лекция-конспектини окуу, практика-лабораториялык иштерди аткарууга, тапшырмаларга-суроолорго жооп берүү, тесттер аркылуу өзүн-өзү текшерүү жана кошумча адабияттар менен тааныша алышат. Албетте талапкердин (студенттин) белгилүү деңгээлде билими жана активдүүлүгү талап кылынат.

Колдонулган адабияттар:

1. Карагулов Д.К. Интерактивдүү методдорду колдонуунун педагогикалык технологиялары (Информатика жана жаңы маалыматтык технологиялар предметтеринин негизинде) окуу китеби, Бишкек, 2014.
2. Билим берүү тутумундагы жаңы педагогикалык жана маалыматтык технологиялар. Е. С. Полат. "Академия". М., 2000.
3. Билим берүү тутумундагы жаңы педагогикалык жана маалыматтык технологиялар. Москва. АСАДЕМА, 1999.
4. Сейдалиев. М. Д. п. и. к. доцент Абдуллаев Р. М. К 63 усулдук колдонмо. ISN 978-9967-26-286-7 “Информатика жана маалымат технологиялары” /. 2011 - Бишкек.
5. Алексеева, Л. Н. Инновационные технологии как ресурс эксперимента/ Л. Н. Алексеева// Учитель. – 2004.